

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1691
Toplantı Tarihi/Sayısı : 6.12.2023/39
Karar Numarası : 2023/967
Ö. K.
U. K.
Başvuran : S. A. A.
M. Ö.
Y. K.
Başvuran Vekili : -
Adres : İzmir Aliğa Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü
Muhatap Kurum/Kişi : İzmir 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranlar kaldıkları ceza infaz kurumunda aynı adrese gönderilmek üzere tek zarfla Kurum İdaresine teslim ettikleri mektuplardan zarfın üzerinde adı yazan gönderici dışındaki diğer kişilerin mektuplarının İdare tarafından adrese gönderilmeyip iade edildiği ve bu durumun mağduriyete sebep olduğu iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuranlar başvuru dilekçelerinde özetle;

a. Tek zarfla aynı adrese gönderilmek üzere Kurum İdaresine teslim ettikleri mektuplardan zarfın üzerinde adı yazan gönderici dışındaki diğer kişilere ait mektupların aynı zarfla ortak adrese gönderilemeyeceği gerekçesiyle İdare tarafından iade edildiğini, bu tutumunun keyfi olduğunu,

b. Aynı koşuğa kalan arkadaşlarıyla ortak tanıdıklarına mektup göndermek istediklerinde ayrı ayrı zarfla göndermeleri gerektiğinin İdare tarafından kendilerine bildirildiğini, maddi durumu iyi olmayan arkadaşlarının evrakını başkalarının adıyla çıkarmalarına da izin verilmediğini,

iddia etmekte ve mağduriyetlerinin giderilmesini talep etmektedir.

3. Muhatap Ceza İnfaz Kurumu (Kurum) Müdürlüğünden 13/12/2022 tarihinde alınan yazılı görüş ve eklerinde özetle;

a. Mahpuslar tarafından gönderilen ya da kendisine gelen ve mektup, faks ve telgraflar ile ilgili işlemler 13/12/2004 tarihli ve 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Hükümlünün mektup, faks ve telgrafları alma ve gönderme hakkı" başlıklı 68'inci maddesi ile 29/3/2020 tarihli 31083 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "Hükümlünün mektup, faks ve telgrafları alma ve gönderme hakkı" başlıklı 76'nci maddesi, "Mektupların gönderilmesi ve gelen mektupların verilmesi" başlıklı 104'üncü ve "Sakıncalı görülen

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

mektuplar” başlıklı 105’inci maddeleri uyarınca yapıldığı,

b. Hükümlü ve tutuklular tarafından gönderilen ve kendilerine gelen mektuplar yukarıda sayılan mevzuat hükümlerine göre mektup okuma komisyonu tarafından incelenmekte, gönderici ve alıcı bilgilerinin UYAP sistemine kaydedildiği, aynı zarf içerisinde birden fazla hükümlü/tutukluya ait mektubun gönderilmesi durumunda UYAP sistemine sadece bir hükümlü/tutuklunun ismi kaydedileceğinden diğer hükümlü/tutukluların kayıtları yapılamayacağı, böylece mektupların kayıtsız bir şekilde kurum dışına çıkışına sebep olacağı, ileride bu şahıslara ait mektup gönderim kayıtlarına ulaşılması gerektiğinde UYAP kayıtlarında bu isimlerin tespit edilemeyeceği, bunun da hem kurum güvenliğinde zafiyete hem de evrak takibinde sorunlara yol açacağı ve aynı zarf içerisinde birden fazla hükümlü/tutukluya ait mektuplardan bir ya da birkaçının mektup okuma komisyonu tarafından sakıncalı görülmesi durumunda mektubu yazan farklı gönderen kişiler farklı olduğundan mektup hakkında işlem yapmakta sorun yaşanacağı,

c. Yukarıda bahsi geçen kanun ve yönetmelik maddelerince incelenen hükümlü tarafından gönderilen ya da kendisine gelen mektup, faks ve telgraflar hakkında mektup okuma birimince yapılan inceleme sonucunda gönderilmesinde sakınca görülmeyen her bir mektup için önce UYAP sistemine gönderici, alıcı, adres bilgileri gibi kayıtlar yapıldığı, bu kayıt işlemi sadece zarfın üzerinde gönderici veya alıcı olan hükümlünün dosyasına yapılabildiği, kayıt işleminde mektup ile ilgili gönderici adı soyadı, alıcı adı soyadı, mektubun cinsi, var ise barkod numarası, açıklama ve adres bilgileri kaydedildiği ve bu mektuplar üzerine “görüldü” kaşesi vurulup, zarf içerisine konulup kapatılarak postaneye teslim edildiği,

ç. Sakıncalı bulunan mektupların ise UYAP sistemine kayıt edildikten sonra mektup okuma komisyonu tutanağı ile birlikte disiplin kuruluna sevk edildiği, bu şekilde disipline konu olan mektuplar ile ilgili takip işlemlerinin yine UYAP sistemi üzerinden takip edildiği, bir zarf içerisinde birden fazla mektup gönderilmesi durumunda, sakıncalı görülen mektup ile zarf üzerindeki gönderici bilgilerinin farklı olacağı, bu durumun da hem mektup okuma işlemlerinde karışıklık olmasına hem de yapılan işlemlerin aksamasına neden olacağı,

d. 5275 sayılı Kanun’un “Hükümlünün mektup, faks ve telgrafları alma ve gönderme hakkı” başlıklı 68’inci maddesi birinci fıkrası: *“Hükümlü, bu maddede belirlenen kısıtlamalar dışında, kendisine gönderilen mektup, faks ve telgrafları alma ve ücretleri kendisi tarafından karşılanmak koşuluyla, gönderme hakkına sahiptir.”* hükmüne göre her bir mahpusun sadece ücreti kendisi tarafından karşılanmak koşuluyla mektup gönderebilme hakkına sahip olduğu, bir zarf içerisinde birden fazla mektup gönderilmesi durumunda sadece ücretini karşılayan ve mektup zarfını gönderici olarak adını yazan kişinin bilgilerinin UYAP’a girilebilmekte olduğundan, aynı zarf içerisinde gönderilen diğer kişilerin mektuplarının ise kayıt dışı gönderilmiş olacağı,

e. Başvuranlardan Ö. K.’nın ilgili şikayet dilekçesinde Kurumun keyfi olarak mektup göndermelerini engellediği iddia edilmişse de; 28/10/2022 tarihinde Karşıyaka İnfaz Hakimliğine hitaben yazmış olduğu şikayet dilekçesine istinaden Kurum İdare ve Gözlem Kurulunun ekte sunulan 1/11/2022 tarihli ve 2022/15053 sayılı kararı ile “aynı zarf içinde birden fazla hükümlü/tutuklu tarafından yazılan mektupları gönderme talebinin reddine” dair karar verdiği, Ö. K.’nin Kurum İdare ve Gözlem Kurulu kararına itiraz etmesi üzerine dosyanın İnfaz Hakimliğine gönderildiği ve Karşıyaka 2. İnfaz Hakimliğinin 8/11/2022 tarihli ve 2022/5338 esas ve 2022/5277 sayılı kararı ile İdare ve Gözlem Kurulu kararının usul ve yasaya uygun olduğu kanaatiyle şikayetin reddine dair karar verildiği ve bu karara da itiraz etmesi üzerine Karşıyaka 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 29/11/2022 tarihli ve 2022/4660 değişik iş sayılı kararı ile itirazının reddine dair karar verildiğinin anlaşıldığı, ilgili kararların ekte sunulduğu, keyfi herhangi bir uygulamanın bulunmadığı, Kurum tarafından yapılan işlemlerin ilgili mevzuatlar çerçevesinde yapıldığı ve itirazların da yetkili hakimlik ve mahkeme tarafından karara bağlandığı,

belirtilmiştir.

4. Başvuranlara muhatap Kurumun yazılı görüşü gönderilmiş ve bu görüşe karşı yazılı görüşlerini

sunmaları talep edilmiş ancak başvuruların yazılı görüşlerini sunmadıkları görülmüştür.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. Mezkûr Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; "*özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği*" hükmüne bağlanmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Karar türleri" başlıklı 65'inci maddesine göre; "*Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

9. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

10. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3'üncü maddesi herhangi bir sınırlama öngörmeksizin işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve cezaların yasaklanmasının mutlak mahiyetini belirtmektedir. Kötü muamele yasağının mutlak mahiyeti Anayasa'nın 15'inci maddesi kapsamında belirtilen savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike halinde dahi istisna öngörmemiştir. Aynı şekilde Sözleşme'nin 15'inci maddesi benzer bir düzenleme ile kötü muamele yasağına ilişkin herhangi bir istisna öngörmemiştir (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), *Selmouni/Fransa*, B. No: 25803/94, 28/7/1999, para. 95; *Assenov ve diğerleri/Bulgaristan*, B. No: 24760/94, 28/10/1998, para. 93.).

11. Anayasa'nın 22'nci maddesi, "*Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır.*" hükmünü haizdir.

12. 5275 sayılı Kanun'un 68'inci maddesi şu şekildedir:

"(1) Hükümlü, bu maddede belirlenen kısıtlamalar dışında, kendisine gönderilen mektup, faks ve telgrafları alma ve ücretleri kendisince karşılanmak koşuluyla, gönderme hakkına sahiptir. (Ek cümle:17/6/2021-7328/7 md.) Hükümlü, usul ve esasları Adalet Bakanlığınca belirlenmek suretiyle, gerekli teknik altyapının bulunduğu kurumlarda elektronik yöntemlerle de mektup alıp gönderebilir.

(2) Hükümlü tarafından gönderilen ve kendisine gelen mektup, faks ve telgraflar; mektup okuma

komisyonu bulunan kurumlarda bu komisyon, olmayanlarda kurumun en üst amirince denetlenir.

(...)

(4) Hükümlü tarafından resmî makamlara veya savunması için avukatına gönderilen mektup, faks ve telgraflar denetime tâbi değildir. (Ek cümle:17/6/2021-7328/7 md.) Bu iletiler, alıcısı dışındaki kişilerin erişimini engelleyici tüm tedbirler alınarak hükümlünün talebine göre posta yoluyla veya elektronik ortamda alıcısına ulaştırılabilir.

(5) (Ek:17/6/2021-7328/7 md.) Kamu düzeninin korunması ile kişi, toplum ve kurum güvenliğinin sağlanması veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla terör suçları, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları ile örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan mahkûm olan veya tehlikeli hâlde bulunan ya da dışarı ile iletişiminin kurum güvenliği açısından tehlikeli olabileceği değerlendirilen hükümlülere gelen veya bu hükümlüler tarafından gönderilen mektup, faks ve telgraflar dijital olarak kaydedilebilir veya fiziki olarak saklanabilir. Bunlar, amacı dışında kullanılamaz, kanunda açıkça belirtilen hâller dışında hiçbir kişi veya kurumla paylaşamaz, herhangi bir soruşturma veya kovuşturmaya konu edilmemiş ise en geç bir yıl sonunda silinir veya imha edilir. Silme veya imha işlemi Cumhuriyet savcısı tarafından denetlenir. Bu fıkra hükmü dördüncü fıkra bakımından uygulanmaz.”

13. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "Disiplin kurulunun görev ve yetkileri" başlıklı 30'uncu maddesi uyarınca "(1) Disiplin kurulu aşağıda sayılan işleri yapmakla görevli ve yetkilidir: (...) ç) Hükümlülere gelen veya hükümlüler tarafından gönderilen mektup, telgraf ve faks iletilerinden, mektup okuma komisyonu tarafından sakıncalı olduğu değerlendirilenlerin, ilgililerine verilip verilmemesine karar vermek. (...)"

14. Mezkûr Yönetmelik'in "Hükümlünün mektup, faks ve telgrafları alma ve gönderme hakkı" başlıklı 76'ncı maddesi uyarınca "(1) Hükümlü, kendisine gönderilen mektup, faks ve telgrafları alma ve ücretleri kendisince karşılanmak koşuluyla, gönderme hakkına sahiptir. Hükümlü, usul ve esasları Bakanlıkça belirlenmek suretiyle, gerekli teknik altyapının bulunduğu kurumlarda elektronik yöntemlerle de mektup alıp gönderebilir. (2) Hükümlü tarafından gönderilen ve kendisine gelen mektup, faks ve telgraflar; mektup okuma komisyonu bulunan kurumlarda bu komisyon, olmayanlarda kurumun en üst amirince denetlenir."

15. Mezkûr Yönetmelik'in "Mektupların gönderilmesi ve gelen mektupların verilmesi" başlıklı 104'üncü maddesi uyarınca ise "(1) 76'ncı maddeye göre mektup alma ve gönderme hakkı kapsamında hükümlüler tarafından yazılan mektup, faks ve telgraflar, zarfı kapatılmaksızın bu işle görevlendirilen ikinci müdür başkanlığında, idare memuru ve yükseköğretim mezunu en az iki infaz ve koruma memuru tarafından oluşturulan mektup okuma komisyonuna iletilmek üzere güvenlik ve gözetim servisi personeline verilir. Yapılan incelemeden sonra gönderilmesinde sakınca görülmeyen mektuplar üzerine "görüldü" kaşesi vurulur, zarf içerisine konularak kapatılır ve postaneye teslim edilir."

16. Başvuranlar kaldıkları Kurumda aynı adrese gönderilmek üzere tek zarfla Kurum İdaresine teslim ettikleri mektuplardan zarfın üzerinde adı yazan gönderici dışındaki diğer kişilerin mektuplarının ortak adrese gönderilmediğini ve bu durumun mağduriyete sebep olduğunu iddia etmişlerdir. Muhatap Kurum, hükümlü/tutuklular tarafından gönderilen ve kendilerine gelen mektupların anılan mevzuat hükümlerine uygun şekilde mektup okuma komisyonu tarafından incelendiğini, gönderici ve alıcı bilgilerinin UYAP sistemine kaydedildiğini, aynı zarf içerisinde birden fazla hükümlü/tutukluya ait mektubun gönderilmesi durumunda UYAP sistemine sadece bir hükümlü/tutuklunun isminin kaydedileceğinden diğer hükümlü/tutukluların mektup kayıtlarının yapılamayacağını, bu durumun mektupların kayıtsız bir şekilde kurum dışına çıkışına sebep olacağını ve konuya

ilişkin İnfaz Hakimliği ve Ağır Ceza Mahkemesine yapılan şikayet ve itirazın reddine karar verildiğini belirtmiştir. Başvuranların iddiaları, muhatap Kurumun yazılı görüşü ve ekleri ile yukarıda yer verilen ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde incelenmiştir. Bu kapsamda, Kurumda bulunan birden fazla mahpus tarafından aynı zarf ile birden fazla kişinin mektup veya evrak gönderemeyeceğine ilişkin Kurum kararının açıklanan olası sorunları önlemeye yönelik olarak verildiği, mevzuata uygun olduğu ve bu uygunluğun İnfaz Hakimliği ve Ağır Ceza Mahkemesi kararlarıyla da tasdik edildiği bu sebeplerle iddia konusu uygulamayla kötü muamele yasağının ihlal edilmediği anlaşılmıştır.

17. Sonuç olarak, yukarıda açıklanan nedenlerle başvurudaki iddialar kapsamında hak ihlaline varan bir uygulama bulunmadığı değerlendirilmektedir.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

6/12/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye